Jüdische Pester Zeitung.

.אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פּרענומערירען אונד דער פּרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עקספּעדירונג דעס ערסטען בלאטטעס. דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין פּעסט אלט-גאססע נו' 1. וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע. פּרענומעראנטענזאממלער ערהאלטען 10% ראבאטט.	# יידישע פּעסטער צייטונג (מאָנטאג-אויסגאבע)	דיעזעס בלאטט ערשיינט צווימאל וועכענטליך אונד קאָסטעט פֿיר עסטערייך-אונגארן גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו. האלביעהריג 4 " פֿירטעל- 2 " פֿירס אויסלאנד גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר. האלביעהריג 4 " 50 קרייצער פֿירטעל- 2 " 25 " אננאָנצען אונד זאָנסטיגע פּריוואט-אנצייגען ווערדען מיט 10 קר. פֿער 6 שפּאלטיגע פּעטיט-ציילע בערעכנעט.

Nr. 38. זיעבענטער יאהרגאנג. — פּעסט, יב אייר ה'ת'ר'ל'ה'. — Pest, den 17. Mai 1875.

פֿריעדע! פֿריעדע! פֿריעדע!

יא, וויר שרייען דריימאל „פֿריעדע", טראָטצדעם וויר יעטצט גאר קיינען קריעג האטטען; אבער וואהר איזט עס, דאס אין דען לעטצטען וואָכען געגרינדעטע קריעגס-אויסזיכטען פֿאָרהאנדען וואַרען. דיא גראָססען פֿראנצאָזישען קריעגס-ריסטונגען קאָננטען קיין געהיימניס מעהר בלייבען, פֿיר דייטשלאנד וואר אלזאָ נור דיא וואהל פֿאָרהאנדען, ענטוועדער פֿראנקרייך שאָן יעטצט אנצוגרייפֿען, בעפֿאָר עס נאָך מיט זיינער ארמעע אין אָרדנונג איזט, אָדער אָן פֿראנקרייך ערנסטע פֿארווירפֿע וועגען זיינער גראָססען קריעגס-ריסטונגען צו מאכען. ערסטערעס קאָננטע דייטשלאנד ניכט טהון אונד לעטצטערעס דורפֿטע עס ניכט מאכען. דאס הייסט, זיך יעטצט ווידער אין איינען נייען קריעג איינלאססען, קאָננטע דייטשלאנד ניכט, אונד פֿיר פֿראנקרייך וועגען זיינער גראָסען ארמעע פֿאָרווירפֿע צו מאכען, האטטע עס קיין רעכט.

אום נון איינען אויסוועג צו פֿינדען, ליעס פֿירסט ביסמארק אין אללען רעגיערונגס-צייטונגען לערם שלאגען, דאס פֿראנקרייך דען קריעג וויל, איבעראלל וואורדע אין דיא קריעגס-טראָמפעטע געבלאזען, ביז דער רוסישע קאיזער אויף דען לערם נאָך בערלין איילטע אונד דען קריעגס-לוסטיגען מיט דאָננערנדער שטיממע צוגעריפֿען האטטע: „גיבט אונטערשטעהען!"

„רוהיג מיינע קינדער! (ריעף פֿירסט גאָרטשאקאָף דער פֿראנצאָזישען קריעגס-פארטייא), דענן זאָנסט קאָממט דער לעהרער (קאיזער אלעקסאנדער) מיט דעם קאנטשוק אונד פּריגעלט אייך טיכטיג דורך!" אונד דיא קריעגסלוסטיגען קינדער מוסטען זיך שאָן צוריקציעהען אונד שווייגען.

איבער דיא בעדייטונג דעם יעטציגען בעזוכעס דעם רוסישען קאיזערס אין בערלין שרייבט דיא האַלב-אמטליכע בערלינער רעגיערונגס-צייטונג פֿאָלגענדעס:

„דיא בעפֿאָלקערונג האט דען יעטציגען בעזוך דעם רוסישען קאיזערס מיט בעזאָנדערעם אינטערעססע בעגריסט, דענן אים רוסישען קאיזער בעגריסען וויר ניכט נור דען שוועסטער-זאָהן אונזערעס קאיזערס ווילהעלם, זאָנדערן אויך דען פּאָליטישען פֿריינד דייטשלאנדס. צו דיעזען צוויא קאיזערן איזט אויך דער קאיזער פֿאָן עסטערייך בייגעטרעטען אונד זאָ האבען זיא איין דרייפֿאכעס פֿריעדענס-באנד געפֿלאָכטען, וועלכעס ניכט זאָבאלד צערייססען קאָנן. אין דעם טרינק-שפּרוכע, וועלכען קאיזער אלעקסאנדער פֿאָר צוויא יאהרען אויף זיינען בעסטען פֿריינד דען דייטשען קאיזער געהאלטען האטטע, זאגטע ער: „אונזער פֿריינדשאַפֿטס-פֿערבאנד, וועלכער פֿאָן דען עלטערן הערשטאממענד האָפֿפֿענטליך אויף דיא קינדער איבערגעהענד, גיבט דיא בעסטע בירגשאַפֿט פֿיר דען אללען ערווינשטען פֿריעדען אייראָפּאס." אונד אין דער טהאט צייגטע עס זיך שאָן ביי פֿיעלען אנגעלעגענהייטען, דאס רוסלאנד אונד דייטשלאנד אין יעדער אויסווערטיגען פּאָליטישען אנגעלעגענהייט פֿעסט צוזאממענהאלטען אונד טראָטצדעם אונזערע פֿיינדע שאָן אָפֿט דען פֿערזוך מאכטען, אונס מיט רוסלאנד צו פֿערפֿיינדען, זאָ קאָננטע איהנען דאס דאָך ניכט געלינגען אונד רוסלאנד בלייבט דער טרייעסטע פֿריינד דייטשלאנדס! — דיא יעטציגע אבערמאליגע צוויא-קאיזער-צוזאממענקונפֿט ווירד ניכט בלאָס אין דייטשלאנד, זאָנדערן אונטער דען פֿריעדענס-פֿריינדען אללער נאציאָנען אלס איין נייעס פֿאנד איינער ווייטערן פֿריעדליכען ענטוויקעלונג פֿריידיג בעגריסט ווערדען; דענן אין דען לעטצטען וואָכען וואַרען ווירקליך בעאונרוהיגענדע נאכריכטען פֿאָרהאנדען, וועסהאלב מאן זאגטע, דאס וויר דען קריעג געגען דאס זיך ערהאָלענדע פֿראנקרייך אונטערנעהמען וואָללען. אבער דורך דיעזע יעטציגע צוויא-קאיזער-צוזאממענקונפֿט צייגטע עס זיך, דאס דייטשלאנד היינטע עבענזאָ נאָך וויא פֿאָר דרייא יאהרען ערנסטליך דען פֿריעדען וויל: דענן דאפֿאָר, דאס פֿראנקרייך דען פֿריעדענס-פֿערטראג מיט דייטשלאנד ברעכען ווירד, האבען וויר אונס ניכט צו פֿירכטען אונד וועגן עס אויך דיא גראָססטע ארמעע האט, וויל וויר יעטצט פֿעסט איבערצייגט זינד, דאס וועגן אונס יעטצט פֿראנקרייך נאָכמאלס צום קריעגע הערויספֿאָרדערט, ווירד עס אויף דעם שלאכטפֿעלדע ניכט בלאָס דיא דייטשע זאָנדערן אויך דיא רוסישע ארמעע אלס געגנער פֿינדען. — דאבייא דאַרף מאן ניכט פֿערגעססען, דאס אויך דער קאיזער פֿאָן עסטערייך דער דריטטע אין אונזערעם פֿריעדענס-בונדע איזט אונד געגען דיעזע דרייא פֿריעדענס-מעכטע ווירד קיינע פֿיערטע קריעגערישע מאכט אויפֿקאָממען. צו דיעזען דרייא פֿריעדענס-מעכטען איזט אויך איינע פֿיערטע פֿריעדענס-מאכט (נעמליך איטאליען) בייגעטרעטען אונד דער אינלענגסט שטאטטגעפֿונדענע בעזוך דעם קאיזערס פֿראנץ יאָזעף ביי וויקטאָר עמאנועל וואר עבען נור איין ערנייערטער אנשלוס אן דען דרייא-קאיזער-בונד, דער אים יאהרע 1872 אין בערלין געשלאָססען וואורדע." —

צו דיעזעם ארטיקעל שרייבט נאָך דיא האַלב-אמטליכע וויענער רעגיערונגס-צייטונג פֿאָלגענדעס:

„וויר אינזערזייטס וואָללען דעם ארטיקעל דער בערלינער צייטונג, וועלכער אויף דיא זעגענס-רייכע בעדייטונג הינוויזט, וועלכע דער בערלינער בעזוך דעם קאיזערס אלעקסאנדער פֿיר דען איירָאָפּעאישען פֿריעדען בעהויפּטעט, פֿאָללקאָממען ביישטיממען, אונד וויר וואָללען נור דאראויף הינווייזען, דאס זייט דער דרייא-קאיזער-צוזאממענקונפֿט פֿאָם יאהרע 1872 שאָן זעהר פֿיעלע קריעגס-וואָלקען צערשטרייט וואורדען." —

יעטצט נאטירליך האבען דיא זאכען איינע גאנץ אנדערע וויענדונג גענאָממען, פֿראנקרייך קאָממט צור איינזיכט, דאס עס גאר קיינע זאָלכע גראָססע ארמעע איפֿברינגען קאנן, וועלכע געגען דייטשלאנד אונד רוסלאנד זיעגרייך קעמפֿפֿען קאָננטע, אונד וויא איינע דעפּעשע מעלדעט, וויל יעטצט פֿראנקרייך ווידער אבריסטען אונד זיינע גראָססע טהייערע ארמעע, ווידער פֿערקליינערן.

זעלבסט פֿירסט ביסמארק, וועלכער זיך ביז יעטצט מיט פֿיעלעם נאכדענקען בעשעפֿטיגטע, איזט ווידער הייטער אונד וויטציג געוואָרדען, אונד אלס מאן איהן פֿראגטע, ווארום דייטשלאנד זאָ לאנגע ווארטעט, ביז פֿראנקרייך מיט דער הערשטעללונג זיינער גראָססען ארמעע פֿערטיג איזט, אונד ווארום דייטשלאנד ניכט מיט איינעם קריעגע צופֿאָרקאָממט, דא אנטוואָרטעטע ביסמארק לאכענד: „וויא זיא וויססען, האט אויף מיך פֿאָריגעס יאהר דער מאָרדער קוללמאנן געשאָססען, וואָפֿיר ער אויף 13 יאהרע איינגעשפּערט וואורדע. איהרע פֿראגע הינזיכטליך פֿראנקרייכס קאָממט מיר עבענזאָ פֿאָר, אלס אָב מיך יעמאנד פֿראגען ווירדע, ווארום איך דענן יעטצט דען קוללמאנן אים געפֿענגניססע ניכט טאָדטשלאגע, ער קאָננטע מיך יא נאָך 13 יאהרען, ווענן ער פֿרייגעלאססען ווירד, אומברינגען?" — (דיעזעס גלייכניס איזט לייכט צו בעגרייפֿען.)

אוים דעם אונגארישען רייכסטאגע.

עבענזאָ וויא מאן פֿיר דאס לעבען איינעס שטערבענדען, דער שאָן אין דען לעטצטען ציגען ליעגט, מעהר קיין אינטערעססע האט, דא מאן וויים, דאס עס באלד מיט דעם לעבען איין ענדע האבען ווירד; עבענזאָ פֿערהאלט עס זיך יעטצט מיט דער טהעטיגקייט דעם אונגארישען רייכסטאגעס. מאן וויים, דאס זיינע טאגע געצעהלט זינד אונד דאס ער שאָן אם 23. מאי געשלאָססען ווערדען ווירד; אללעס נעהט אלזאָ שאָן אבווערטס אונד דעם ענדע ענטגעגען, ווער זאָללטע אלזאָ פֿיר דיעזע שנעלל אבלויפֿענדען זיטצונגען נאָך איין אינטערעססע האבען?

אין דער פֿרייטאג-זיטצונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס בעשטיממטע מיניסטער טיסאָ דען טערמין דער רייכסטאגס-וואהלען פֿיר דיא ערסטע העלפֿטע דעם מאָנאטעס יולי, טראָטצדעם דער צעהנטע טהייל דער קאָנשקריפּציאָנס-קאָממיסיאָנען מיט דעם קאָנשקריבירען דער וועהלער נאָך ניכט פֿערטיג זינד.

אן זעלבעם טאגע האטטען וויר איינע אינטערעססאנטע זיטצונג אים אָבערהויזע. וויא אונזערע לעזער וויססען, וואורדע דאס געזעטץ איבער דיא פֿערמינדערונג דער אנצאהל דער געריכטס-האָפֿע אים אָבערהויזע פֿערוואָרפֿען, טראָטצדעם עס שאָן אים אונטערהויזע אנגענאָממען וואורדע. דאס אונטערהויז וואָללטע אבער דאָך דאס געזעטץ בייבעהאלטען, מאן שיקטע דאהער דיעזעס געזעטץ נאָכמאלס אין דאס אָבערהויז, דאמיט מאן עס דאָך אננעהמע — אונד אין דער פֿרייטאג-זיטצונג האטטע ווירקליך דאס אָבערהויז דאסזעלבע געזעטץ, וועלכעס עס פֿאָר איינינען טאגען מיט שטיממען-מעהרהייט פֿערוואָרפֿען האטטע, מיט איינער נאָך גראָססערען שטיממען-מעהרהייט ווידער אנגענאָממען!

וויא קאָממט דאס? ביי דער פֿאָריגען זיטצונג וואַרען זעהר וועניג אָבערגעשפּאַנע אונד פֿיעלע רעגיערונגס-פֿיינדליכע מאגנאטען, וועלכע גראָססע געגנער דער ליבעראלען פארטייא זינד; פֿאָריגען פֿרייטאג אבער פֿערזאממעלטען זיך אללע רעגיערונגס-פֿריינדליכע מאגנאטען אונד אָבער-געשפּאַנע אים אָבערהויזע אונד זוכטען איינע גראָססע מעהרהייט פֿיר דיעזעס רעגיערונגס-געזעטץ צוזאממענצוברינגען. —

גראַף ציראַקי פֿערלאנגטע, דאס מאן דיא אנצאהל דער געריכטס-האָפֿע ניכט אום 43, זאָנדערן נור אום 20 פֿערמינדערן מאָגע, אבער ביי דער אבשטיממונג, שטיממטען פֿיר ציראקי נור 36 אונד פֿיר דיא רעגיערונג 60 אָבערהויז-מיטגליעדער.

אין דיעזער זיטצונג האט זיך אויך איין אונפֿאלל ערייגנעט, וועלכער דאס גאנצע הויז אין אויפֿרעגונג בראכטע. איין מיטגליעד דעם אָבערהויזעס, נעמליך באראָן יווישיקאָ, איזט פּלאָטצליך אין מיטטען דער זיטצונג אין אָהנמאכט געפֿאללען. זאָ

אין זיינער יוגענד סאָלדאט וואר אונד פאָן דעם חזנות אלליין ניכט אויסלעבען קאָננטע. וועגדעטע זיך אן דאס פ ר א ג ע ר מיליטער קאָממאנדאָ מיט איינעם ביטטגעזוכע. פיעלע וואָכען ווארטעטע דער חזן אויף דיא בעוויללינונג זיינעס געזוכעס, ענדליך איזט נון נאך לאנגעם ווארטען דיא אנטוואָרט איינ-געטראָפפען. דיא אנטוואָרט לויטעטע, דאס עס זיך נאך פיעלעם אונטערזוכען דער שריפטען אונד פראָטאָקאָללע הערויסגעשטעללט האבע, דאס זיך דיעזער חזן בערייטס פאָר 34 יאהרען ג ע ט ו י פ ט האטטע, וועסהאלב ער ניכט צו דען יידישען אויס-געדיענטען סאָלדאטען געצעהלט ווערדען קאָננע. — מאן קאנן זיך נון דענקען, וואס פיר איין אויפזעהען דאס אין דער קהלה מאכטע, דאס איין משומד שוחט אונד חזן איזט. — וויא עס זיך נון הערויס-שטעללט, דיענטע דיעזער חזן אים יאהרע 1841 אלס יידישער סאָלדאט אין דער עסטערייכישען ארמעע אונד דא איהן דיא ניכט-יידישען סאָלדאטען פאָרטוועהרענד העטצטען אונד דא איהם אויך איינע געלד-סוממע פערשפראָכען וואורדע, ווענן ער פאָן זיינער רעליגיאָן אבפאַללען ווירד, ליעס ער זיך טויפען. אלס אבער אויך דיעזע סוממע אויסגעגאנ-גען איזט, דאכטע ער זיך, דאס ער אין דער קאט-האָלישען רעליגיאָן ניכט אויסלעבען קאָננע, ער קאם דאהער נאך פאָללענדונג זיינער דיענסט-יאהרע אין איינע פרעמדע באָהמישע שטאדט, הייראטעטע איינע יידישע פרויא אונד וואורדע שוחט אונד חזן — אומזאָנסט וויינטע נון יעטצט דיעזער אלטע מאנן, דאס ער זיך ווירקליך מיט לייב אונד זעעלע צום יודענטהומע צוריק בעקעהרט האטטע, אבער דיא קהלה וויל איהן ניכט מעהר דולדען.

* (ש י פ פ ס - א ו נ ט ע ר ג א נ ג.) איבער דען שיפפס-אונטערגאנג, דען וויר אין פאָריגעם בלאטטע מיטטהיילטען, ווירד יעטצט פאָלגענדעס געמעלדעט: אויף דעם שיפפע וואָרען 254 רייזענדע פערזאָנען אונד 101 שיפפס-לייטע (מאטראָזען אונד קאפיטאַנע). פאָן דיעזען זינד 312 פערזאָנען אומגע-קאָממען, דיא אם לעבען געבליעבענען ערצעהלען, עס וועהרע איינע לעבענס-רעטטונג אויך פיר דיא איבריגען פערזאָנען מאָגליך געוועזען, ווענן ניכט דורך דען שרעקען איינע זאָלכע אונאָרדנונג ענט-שטאנדען וועהרע, וועלכע מעהר שאדעטע אלס דיא געפאהר זעלבסט. אומזאָנסט שריע דער קאפיטאָן מאן מאָגע זיך נור רוהיג פערהאלטען אונד ניכט דרענגען, ער ווירד שאָן דיא רעטטונג אויף דען קליי-נען שיפפען אנאָרדנען, יא ער דראָהטע זאָגאר דען-יעניגען צו ערשיעסען, דער זיך דרענגען ווירד אונד פייערטע אויך איינע פיסטאָלע אין דיא לופט אב אום דיא לייטע אבצושרעקען; אבער זעלבסט דיא איינענע מאנשאפט געהאָרכטע ניכט איהרעם קאפי-טאָן, זאָנדערן דאכטע אן דיא רעטטונג דעס איינע-נען לעבענס. דיעזעס שיפפס-אונגליק האט אים זיד-וועסטען פאָן ענגלאנד שטאטטגעפונדען. דאס שיפף וואורדע אים נעבעל צווישען דיא דאָרטיגען שטייניגען אונד שפיטציגען אינזעלן געשלאגען. גע-וואָהנליך הערשט דאָרט צווישען דיעזען אינזעלן דער גראָסטע ווינד. אונטער דען גערעטטעטען בע-פינדעט זיך אויך איין יודע, נאמעס מאקס גאָלדבערג.

* (24 מ ע נ ש ע ן ע ר ט ר ו נ ק ע ן.) ביי קישאוטצא-אויהעלי (ארוואער קאָמיטאט) וואָללטען זיך דיא בויערן איבער דען דאָרטיגען פלוס שיפפען, אום דיא קירכע בעזוכען צו קאָננען, אבער אין מיטטען דעס רייסענדען פלוסעס וואורדען דיא קליינען שיפפע אומגעשטירצט אונד 24 בויערן ער-טראנקען. (זאָ מעלדעט דער „וועסט-אונגארישע גרענצבאָטע.")

* (ק י י נ ע י ו ד ע ן, ז א נ ד ע ר ן א י ז-ר א ע ל י ט ע ן!) אין אסויד (פעסטער קאָמיטאט) האבען דיא דאָרטיגען איזראעליטען אם 5. מאי איינע קאָנפערענץ אבגעהאלטען, אין וועלכער בעשלאָסען וואורדע, אן דען מיניסטער דעס אינגערן (געמ-ליך אן טיסאָ) איין ביטטגעזוך צו ריכטען, אין וועל-כעם געבעטען ווירד, דאס קינפטיגהין אין אונגארן דער נאמע „יודע" פערבאָטען ווערדען זאָלל, אונד דאס דער מיניסטער איינען בעפעהל ערלאססע, נאך וועלכעם פאָן נון אן דיא יודען נור „איזראעליטען" גענאננט ווערדען מיססען. (זאָ מעלדעט דאס אונגארישע בלאטט „פיגגעטלען פאלגאר". וויר גלוי-בען אבער ניכט, דאס איינע יידישע קאָנפערענץ איינע זאָלכע דוממהייט בעגעהען קאָננע, שעמט מאן זיך פיעללייכט מיט דעם נאמען יודע ?—)

טעלעגראַפישע דעפעשען:

ב ע ר ל י ן 12. מאי. פירסט גאָרטשאקאָף וואורדע געסטערן פאָן דער דייטשען קאיזערין אונד היטע פאָם דייטשען קאיזער אונד דעם קראָנפרינצען עמפפאנגען. דער רוסישע קאיזער בעזוכטע געס-טערן דיא מארשאָללע מאנטייפעל אונד מאָלטקע. צור הייטיגען האָפטאפעל וואָרען 120 פערזאָנען גע-לאדען. דער דייטשע קאיזער היעלט איינען טרינק-שפרוך אויף דען רוסישען קאיזער, אין וועלכעם ער אים איינענען נאמען אונד אים נאמען דער ארמעע דען טיעף געפיהלטען דאנק פיר אללע בעווייזע דער פריינדשאפט אויסדריקטע: „אין דיעזער פריינדשאפט (זאגטע ווילהעלם) ערבליקע איך אונזערע וואפפענ-ברידערשאפט!" דער רוסישע קאיזער ערווידערטע מיט איינעם טרינקשפרוכע אויף דאס וואָהל דעס דייטשען קאיזערס. וואָרויף זיך ביידע קאיזער וויע-דער אומארמטען אונד קיסטען.

ו ו י ע ן 12. מאי. דיא „פרעססע" מעלדעט, דאס דער רוסישע קאיזער דעם דייטשען קאיזער פערשפראָכען האטטע, אין געמיינשאפט מיט ענג-לאנד, אן בעלגיען איינע מאהנונג צו ריכטען, דאס עס זיך מיט דייטשלאנד יא גוט פערהאלטען זאָלל אונד אים לאנדע דיא העטצערייען דער גייסטליכקייט ניכט דולדען מאָגע.

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען, דערען פרע-נומעראציאָנסטערמין אם 15. מאי צו ענדע געהט (וואס נאמענט-לייך אויף איהרער „אדרעס - שלייפע" אנגעציינט איזט), איהרע פרענומעראציאָן גלייך ביים עמפפאנגע דיעזעס בלאטטעס צו ערנייערן, דאמיט זיא אויך דיא נעכסטען בלעטטער אונ-אונטערבראָכען בעקאָממען קאָננען.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

ו ו י י צ ע ן נענען דיא פאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא הייטיגען פרייזע אום 5 קר' געפאללען. — פער פריה-יאהר 4.37 — 4.42 גול. פער סעפטעמבער - אָקטאָבער 4.40 — 4.43 גולד. —

ה א פ ע ר פער פריה-יאהר 2.05—2.06 גול.

ק ו ק ו ר ו ץ פער מאי-יוני 3.15—3.17 גולד.

ר ע פ ס: פער 150 פפונד קאָהל-רעפס פער אויגוסט-סעפטעמבער $10^{4}/_{8}$—$10^{6}/_{8}$ גולד., באנאטער פער יולי-אויגוסט 10—$10^{2}/_{8}$ גולד. —

וויענער פרייזע.

ר י ב א ל $18^{5}/_{8}$—$18^{6}/_{8}$ גולד. לייאָל $19^{1}/_{8}$ גולד.

פ ע ט ר א ל ע א ו ם $10^{1}/_{2}$ גולד.

ש פ י ר י ט ו ס: פרימא-שפיריטוס — קר.

ו ו י ע נ ע ר ש ל א כ ט פ י ע ה מ א ר ק ט: דער אויפ-טריעב אויף דעם שלאכטפיעהמארקט אם 10-טען ד. מ., בעטרוג 2909 אונגארישע, 1091 גאליצישע אונד 264 דייטשע. צוזאממען 4264 שטיק אָכסען, געקויפט וואורדען פאָן וויענער פליישערן 1996 פאָן לאנד פליישערן 2038 אונד אונפערקויפט גינגען אויפס לאנד 230 שטיק. דער נעזאממט לאנד-אבטריעב 2268 שטיק. פיר וויען פערבלייבען 1996 שטיק. דאס יעטצטגעגנסגע-וויכט שטעללטע זיך פער שטיק פאָן 400 ביז 750 פפונד. דער אנקויפספרייז פער שטיק פאָן 130—$207^{1}/_{2}$ גולדען אונד פער צענטנער פאָן $26^{1}/_{2}$—30 גולד. — קר.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

אן דען אנאָנימען בריעף-שרייבער אין מונקאטש: אונד ווענן זיא אונס צעהנטויזענד גולדען געבען, קאָננען וויר איינען זאָלכען שקאנדאל ניכט פעראָפפענטליכען! פאָר איינעם זאָלכען נאָון מוס יעדער „דרך ארץ" האבען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פ ר י כ ט ע	קוואליטעט־געוויכט	פער צאָלל-צענטנער
ווייצען, באנאטער	84	4.25—4.35
" "	85	4.40—4.50
" "	86	4.55—4.60
" "	87	4.60—4.70
" "	88	4.70—4.80
" "	89	4.80—4.85
" טהייס	84	4.50—4.55
" "	85	4.65—4.75
" "	86	4.80—4.90
" "	87	4.95—5.—
" "	88	5.——5.10
" "	89	5.10—5.15
" פעסטער באָדען	84	4.35—4.45
" "	85	4.55—4.65
" "	86	4.70—4.75
" "	87	4.80—4.85
" "	88	4.90—5.—
" "	89	5.05—5.10
" ווייסענבורגער	84	4.50—4.60
" "	85	4.70—4.80
" "	86	4.85—4.90
" "	87	5.——5.05
" "	88	5.10—5.15
" "	89	5.15—5.20
		פער מעטצ'
קאָרן	80	3.60—3.50
גערסטע מאלץ	72	3.——2.70
" פוטטער	72	2.65—2.55
האפער	50	2.20—2.10
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	3.15—3.10
אנדערע גאטטונג	צענטנער	3.——3.05
הירזע	75	3.10—3.—

ק ו ר ז - ט א ב ע ל ל ע פ אָ ם 12 מ א י

ב א ל ל ע נ - מ ע ה ל	פל	קר
נומער 0	22	30
" 1	21	40
" 2	20	50
" 3	19	50
" 4	17	90
" 5	15	60
" 6	12	80
" 7	11	40
" 8	9	60
" $8^{1}/_{2}$	8	30
ג ע ל ד - ק ו ר ז		
זילבער-אגיאָ	102	85
דוקאטען	5	28
זעמפערייר-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	8	91
נאפאָלעאָנד'אָר	8	91
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	63
רוסישע רובעל	1	53
לאָאָזע.		
1864-ער לאָאָזע צו 100 גולדען	136	75
דעטטא צו 50	133	50
1860-ער גאנצע לאָאָזע	111	50
דעטטא פינפטעל	115	75
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָאָזע	104	25
1839 ראָטהשילד - לאָאָזע גאנצע	272	—
דעטטא פינפטעל	246	—
קאסא רענטענשיינע	21	50
קרעדיט-לאָאָזע	165	50
טריעסטער לאָאָזע פער 100 גולדען	111	—
טריעסטער לאָאָזע פער 50	56	—
דאָנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאָאָזע	95	25
סאלם צו 40 גולדען	36	75

	פל	קר
פאלפפי צו 40 גולדען ק. מ.	27	75
קלאַרי צו 40 " "	27	50
סט. גענאָיס צו 40 " "	27	75
אָפנער צו 40 " "	27	75
ווינדישגרעטצער צו 20 גולדען ק. מ.	21	25
וואלדשטיין צו 20 " "	22	75
קעגלעוויטש צו 10 " "	12	—
רודאלפפלאָיז צו 10 " "	13	50
עסטערהאזי צו 20 " "	15	50
אינסבריקער לאָאָז	17	—
זאלצבורגער לאָאָז צו 20 גולדען	16	—
קראקויער לאָאָז	16	25
טירקען לאָאָז	55	—
דעטטא 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	—
אונגארישע פרעמיען-לאָאָז א 100 גולדען	83	25
דעטטא צו 50 גולדען	83	—
וויענער-לאָאָז	105	50
ווערטה-פאפיערע.		
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	82	50
טעמעשוואר-באנאטער	79	75
זיעבענבירגישע	78	50
גאליצישע	86	75
בוקאווינער	86	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	100	—
ווייגצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	74	50
פעסטער שטראססענבאהן	217	—
אָפנער שטראססענבאהן	73	—
מוניציפאל-באנק	32	—
אנגלאָ-באנק I. עמיסיאָן	10	50
אונגארישע באָדען-קרעדיט	75	—
שפאר- אונד קרעדיט-פעריין	99	25
אונגארישע קרעדיט-באנק	217	—

	פל	קר
פעסטער קאָממערציאַל-באנק	795	—
פעסטער נעווערבע-באנק	314	—
פראנקאָ-אונגארישע	58	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	51	—
אָפנער קאָממערציאַל-באנק	155	—
לאנדעס צענטראל-שפאר-קאססע	89	75
אָפנער פערנעלינע	—	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	8440	—
פעסטער פאטערלענדישע	48	—
פעסט-אָפנער הייפטשטעדטישע	140	—
דעטטא צווייטע עמיסיאָן	—	—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	86	70
דער אונגארישען היפאָטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	78	25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	86	75
דעטטא צו 6 פראָצענט	87	75
דער פעסטער קאָממערציאַל-באנק	88	—
קעטטען-בריק-אקציען	85	50
נאָרד-אָסט-באהן	120	75
אלפאָלד-פיומאנער	130	25
אונגארישע אָסטבאהן	50	50
טהייס באהן	192	25
זיעבענבירגער באהן אקציען	127	50
קאשוי-אָדערבערגער באהן אקציען	133	50
פראנץ-יאָזעף'ס באהן אקציען	167	75
קארל-לודוויג-באהן אקציען	230	25
לעמבערג-טשערנאוויץ-יאסי באהן	139	—
קרעדיט-אקציען	233	10
באנק-	964	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.   Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Waitzerboulevard, Marokkanerhof.

זיא יעטצט קיינעם איזראעליטען צו טהייל געוואָרדען, האט אונזער גלויבענס-גענאָססע, הערר פֿאָן ארטאָם (גענעראל-סעקרעטער אים איטאליענישען אויסווערטיגען מיניסטעריאום) פֿאָם קאיזער פֿאָן עסטערייך ביי געלעגענהייט זיינער איטאליענישען רייזע ערהאלטען: ער וואורדע נעמליך מיט דעם שטעפֿאנס-אָרדען אויסגעצייכנעט. (דאס איזט היער דער האָכסטע אָרדען.)

* (ד ע ר ר ו ס י ש ע ק א י ז ע ר) איזט אם 13. מאי פֿאָן בערלין נאָך דעם באדע עמס אבגערייזט. דער דייטשע קאיזער פֿוהר מיט דעם רוסישען קאיזער צום באהנהאָפֿע, וואָ אללע פרינצען אנוועזענד וואַרען. דער אבשיעד וואר זעהר הערצליך, דיא קאיזער אומארמטען אונד קיסטען זיך.

* (א ו נ ז ע ר ק אָ נ י ג) איזט פֿאָרגעסטערן אום 11 אוהר מיטטאגס פֿאָן זיינער לענגערן רייזע אין דאלמאציען, אין וויען איינגעטראָפֿפֿען. דער עמפּפֿאנג, וועלכער איהם אין וויען בערייטעט וואורדע, וואר איין גראָסארטיגער. פֿאָם זיד-באהנהאָפֿע ביז צור בורג שטאנדען אויף ביידען זייטען דער שטראסען אונד גאססען זעהר פֿיעלע מענשען אין פֿעסטליכעם געוואנדע. אים באהנהאָפֿע ערוואַרטעטען דיא קאיזערין אונד אללע פרינצען אונד מיניסטער דען קאָניג. דער עמפּפֿאנג אים באהנהאָפֿע וואר איין זעהר ריהרענדער. צום וויענער בירגערמייסטער זאגטע דער קאָניג: „פֿאָן מיינער רייזע, דיא מיט מאנכען בעשווערדען פֿערבונדען וואר, בין איך זעהר בעפֿריעדיגט צוריקגעקעהרט אונד פֿרייע מיך ווידער אין מיינעם ליעבען וויען אין איהרער מיטטע צו זיין. איך דאנקע איהנען מיינע הערען, דאס זיא אללע הערויסגעקאָממען, אום מיך ביי מיינער אנקונפֿט צו בעגריסען.“

* (ד י א י״ב ע ק ר י ם ד ע ם ז ע מ פּ ל י נ ע ר ק אָ מ י ט א ט ע ס.) דיא בעריהמטען אונגארישען שטאאטס-מעננער קאָשוטה, אנדראשי, שעננעי, שטאממען אללע אים דעם זעמפּלינער קאָמיטאטע, אונד ביי דיעזען 3 מעננערן בעדייטעט דער נאמע קאָשוטה „אייסערסטע לינק“, דער נאמע אנדראשי „ליבעראלע פארטייא“ אונד דער נאמע שעננעי „אייסערסטע רעכטע“. יעטצט אם 25. מאי ווירד נון אין ש׳ א׳ אויהעלי (הויפּטשטאדט דעם זעמפּלינער קאָמיטאטעס) איינע גראָסע פֿערזאממלונג שטאטטפֿינדען, אום איינע שעננעי-פארטייא צו גרינדען — אונד דיעזער פֿערזאממלונג ווערדען פֿאָלגענדע 12 גרונדזעטצע צור אנגאהמע פֿאָרגעלעגט ווערדען: 1) דיא אנגאהמע דעם איינסגלייכעס, וועלכער אים יאהרע 1867 צווישען עסטערייך אונד אונגארן געשאפֿפֿען וואורדע. 2) איינע פֿערבעססערונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס, וועלכע דארין בעשטעהט, דאס דיא אנצאהל אונד דיא בעצאהלונג דער דעפּוטירטען פֿערמינדערט ווערדען זאָללען אונד דאס יעדער רייכסטאג 5 יאהרע דויערן זאָלל. 3) דיא געלד-אנגעלעגענהייטען דעם לאנדעס מיססען דורך איינע גוטע פֿערוואלטונג גערעגעלט ווערדען. 4) דיא פֿערבעססערונג דער פֿערוואלטונג קאנן נור דורך איינע פֿערייינפֿאכונג דערזעלבען (נעמליך דער אדמיניסטראציאָן) געשעהען, אינדעם מאן דיא צאהל דער פֿיעלען בעאמטען אונד דיא צאהל דער מיניסטער פֿערמינדערט אונד פֿיעלע אנגעלעגענהייטען דען זעלבסטשטענדיגען קאָמיטאטען איבערלאָססט. 5) דאס אָבער-אויפֿזיכטס-רעכט איבער דיא קאָמיטאטע זאָלל דאָך דיא רעגיערונג האבען. 6) דיא שאפֿפֿונג איינעס גוטען געמיינדע-געזעטצעס. 7) איינע פֿערבעססערונג דער פראָצעס-אנגעלעגענהייטען, דאמיט דיא פראָצעססע בילליגער אונד שנעללער אבגעוויקעלט ווערדען קאָננען. דיא געריכטס-האָפֿע ערסטער אינשטאנץ זאָללען פֿערמינדערט ווערדען, דאפֿיר אבער זאָללען דיא בעצירקס-געריכטע פֿערמעהרט ווערדען, זאָ דאס אויך דער ארמע מאנן זיין רעכט פֿינדען קאנן. 8) זאָללען דיא פֿיעלען ארמעע-אויסגאבען פֿערמינדערט ווערדען, אינדעם מאן דיא האָנוועד-ארמעע מיט דער געמיינזאמען ארמעע אין ענגערע פֿערבינדונג ברינגט. 9) דיא גראָסען שטייערלאסטען ווערדען נור דאנן אנגענאָממען, ווענן מאן דען קלארען פלאַן דער רעגיערונג זיעהט, דאס זיא דורך שפּארזאמקייט אונד דורך איינע גוטע פֿערוואלטונג דאס לאנד צור רעטטונג ברינגט. 10) מיססען דורך איינע אונגארישע באנק געלד אונד קרעדיט ווידער הערגעשטעללט ווערדען, דאמיט מאן דען וואוכער אויסראָטטען קאנן. 11) מיססען אללע רעליגיאָנען אונד נאציאָנען אין אונגארן גלייכגעשטעללט אונד גלייכבערעכטיגט זיין, אונד אללע נאציאָנאלע אונד רעליגיאָנס-שטרייטיגקייטען זינד שטרענגע צו פֿערמיידען. 12) אויף גרונד דיעזער פּונקטע פֿעראייניגטע זיך דער זעמפּלינער שעננעי-פֿעראיין, אום נאָך דענזעלבען צו שאפֿפֿען אונד צו ווירקען. —

* (ל ע ב ע נ ד י ג ב ע ג ר א ב ע ן.) אים בעלפֿאָר (אין פֿראנקרייך) שרייבט מאן דעם פאריזער „איזראעליט“ פֿאָלגענדעס: פֿאָר איינגען טאגען וואורדע איין פלאָטצליך פֿערשטאָרבענער איזראעליט בעגראבען. נאכדעם מאן דען זארג (ארון) אין דאס גראב פֿערזענקט אונד עס צו פֿערשיטטען בעגאָננען האטטע, האָרטע מאן פֿינף ביז זעכס שלאָגע אין דעם זארגע. דיא טאָדטען-גרעבער זינד ערשראָקען דאפֿאָן געלאָפֿען. — — אין אללער איילע וואורדע היערויף פֿאָן אנדערען לייטען דער זארג געאָפֿפֿנעט אונד איין הערביינגערופֿענער ארצט זאגטע „טאָדט איזט טאָדט!“ ווער האט אבער אים זארגע געקלאָפּפֿט? מאן פֿערמוטהעט, דאס דיא פֿאָם זארגע פֿערנאָממענען שלאָגע פֿאָן דעם ווידערהאללע הערקאמען, דען דיא אויף דען זארג געוואָרפֿענען ערד-שאָללען הערפֿאָרגעבראכט האבען.

* (א י ב ע ר ד ע ן ש ר ע ק ל י כ ע ן ש י פֿ פֿ ב ר ו ך), דען וויר שאָן צווייטמאל מעלדעטען, בעריכטען יעטצט נאָך דיא צייטונגען פֿאָלגענדעס: דיא סצילי-אינזעלן, ביי וועלכען דאס אונגליק געשעהען איזט, ליעגען אים זיד-וועסטען פֿאָן ענגלאנד אונד בעשטעהען אויס 140 קליינען שטייניגען אונד שפּיטציגען אינזעלן. נור 5 פֿאָן דיעזען אינזעלן זינד בעוואָהנט. אין יענע געגענד געטרויט זיך זעלטען איין שיפֿף צו קאָממען אונד נור ביי שטורם אונד נעבעל געשיעהט עס, דאס זיך איין שיפֿף פֿעראיררט אונד דאָרטהין פֿערשלאגען ווירד. אים יאהרע 1707 איזט דאָרט בערייטס איין דערארטיגעס אונגליק געשעהען. דיעזעס יעטצט פֿעראונגליקטע שיפֿף וואר איין זעהר גוטעס אונד האטטע איינען אויסגעצייכנעטען קאפּיטאָן. ער פֿערליעס נעוו-יאָרק אם 28. אפּריל אונד וואורדע אם פֿרייטאג אין פלימוטה (אין ענגלאנד) ערוואַרטעט, געראדע אין דער נאכט, אין וועלכער ער צו גרונדע גינג. — שאָן פֿרייטאג נאכמס ענטשטאנד אויף דעם מעערע איין זעהר דיכטער נעבעל, דאס מאן מיט דען בעסטען פערשפּעקטיווען אויף קיינע 10 קלאַפֿטער וויט זעהען קאָננטע. עס בעפֿינדעט זיך דאָרט וואָהל איין גראָסארטיגער לייכט-טהורם, דער אויף 16 זעעמיילען וויט לייכטעט, אבער ווענן דער נעבעל איינע זאָננע פֿערדונקלען קאנן, וויא זאָלל ער ניכט איינען לייכט-טהורם פֿערדונקלען קאָננען? דאס שיפֿף איזט נון פלאָטצליך אויף איינען פֿעלזען אנגעשטאָססען אונד אויף דעמזעלבען שטעקען געבליעבען, אָהנע דאס מאן עס לאָז מאכען קאָננטע. דאמאלס וואר אויף דעם מעערע „עבבע“, אבער באלד קאם דיא „פֿלוטה“ אונד האטטע ווייבער אונד קינדער פֿאָם פֿאָרדערטהיל דעם שיפֿפֿעס וועגגעריססען. מאן האטטע קאנאָנען אבגעשאָססען, דאמיט מאן אירגענדוואָ האָרע, דאס זיך דאס שיפֿף אין גראָסטער געפֿאהר בעפֿינדעט, אבער נירגענדס קאם רעטטונג. זאמסטאג אום 4 אוהר מאָרגענס וואורדע נון דאס שיפֿף פֿאָן דען מעערעס-וועללען אונד פֿאָן דען שפּיטציגען פֿעלזען גענצליך צערשלאגען אונד דאמיט ביסטען אויך 312 פֿערזאָנען איהר לעבען. נור 44 מענשען קאָננטען זיך אויף ברעטטערן אונד קליינען שיפֿפֿען רעטטען. צווישען דען אומגעקאָממענען בעפֿאנד זיך אויך דער דייטשע קאָנזול פֿאָן אמעריקא.

* (א י י ז ע נ ב א ה נ - א ו נ פֿ א ל ל.) אים וויען מעלדעטע איינע געסטעריגע דעפּעשע

„מעהר אלס אונס ליעב איזט, גנעדיגער הערר אָפֿפֿיציער לעבען!“

„ווער איזט דער יונגע מענש דא?“

„נו, ווער זאָלל ער זיין? מיין ברודער-לעבען איזט עס גנעדיגער הערר!“

„וואָהער זייד איהר?“ פֿראגטע דער אָפֿפֿיציער דען גרעון.

„וויר זינד פֿאָן קאמיניעטין!“ אנטוואָרטעטע גרעון.

„פֿאָן קאמיניעטין? זאָ איזט עס! איהר קאָממט פֿאָם פּאָלנישען נעסטע. איהר וואַרעט אויך ביי דער פּאָלנישען קאָנפֿעדעראציאָן אין ב א ר. איהר זייד מיינע געפֿאנגענען אונד מיססעט מיט אונס קאָממען!“

„אבער גנעדיגער הערר לעבען (זאגטע דיא גרעפֿין שנעלל). וואס האבען וויר אין באר צו זוכען געהאבט. וויר זינד שאָן ווענינגסטענס 39 וואָכען ניכט אין באר געוועזען, וויר זינד געקאָממען איבער יאַרמאָלינצא אונד פּראָסקוראָוו. וויר זינד איינפֿאכע האנדעלסלייטע אונד אין באר ניכטס ניכטס צו געווינגען, דענן דאָרט ווירד יעטצט ניכט ג ו ט ע ס געהאנדעלט.“

דיעזער וויטץ האט דעם רוסישען אָפֿפֿיציער זעהר גוט געפֿאללען, זאָ דאס ער דיא רייזענדען לויפֿען ליעס אונד זיך דאנן ווידער צו זיינעם רעגימענטע בעגעבען האטטע. —

אלס נון דיא רייזענדען ווידער אלליין אויף דער שטראסע וואַרען, זאגטע דיא גרעפֿין: „זיעהסט דוא גרעון, וויא איך אויך שאָן דאס יידישע זינגען ערלערנט האבע. מאן מוס דיא רוססען קאָננען. וויר וואַרען יעטצט אין איינער גראָסען געפֿאהר!“

אלס זיא נון פֿאָם וואלדע הינויס קאמען, ערבליקטען זיא דאס שלאָס מיראָגראָד. גרעון'ס הערץ פּאָכטע, דענן ער זאה נון דען אָרט, וואָ זיינע געליעבטע וויילט. דיא גרעפֿין ווידער דאכטע אן איהר ארמעס פֿאטערלאנד, וואָ עס אויף יענעם שלאָסע פֿעראטהען ווירד.

XIII. אויף דעם שלאָסע מיראָגראָד.

דאס גרעפֿליכע שלאָס מיראָגראָד וואר איין עכטעס אלט-פֿאָר-צייטיגעס גראָסעס געביידע אויף איינעם בערגע, וועלכעס מיט איינער שוטץ-מויער אומגעבען וואר. ביים טהאָרע שטאנד איממער איינע וואכע, זאָ דאס דער צוטריטט אין דאס שלאָס קיין לייכטער וואר.

דיא אנקאָממענדען רייזענדען ערזוכטען נון דען וואכמאנן אום איינלאס, אבער דיעזער אנטוואָרטעטע שטרענגע: „יודען האבען אין דיעזעם שלאָסע ניעמאלס עטוואס פֿערלאָרען, פֿאָלגליך האבען זיא דארין ניכטס צו זוכען.“

גרעון ערזוכטע נון דיא גרעפֿין, זיא זאָלל זיך אויף דיא נעכטערין געמאכטע בעקאננטשאפֿט מיט דעם גראָפֿען בערופֿען, דא זיא זאָנסט ניכט איינגעלאססען ווערדען.

„דאס דאַרף איך ניכט טהון (זאגטע דיא גרעפֿין לייזע), דער גראף דאַרף יא ניכט וויססען, דאס איך ווייס, ווער דער בעטטלער וואר. אללעס מוס וויא צופֿאלל אויסזעהען. דענן זאָנסט קאָממען וויר אין פֿערדאכט.“

„נון וואס שטעהט איהר נאָך דא אונד פלודערט געהיימניססע (זאגטע דער וואכמאנן), ווארום פּאקט איהר אייך ניכט?“

„איי, זייד דאָך ניכט גלייך זאָ באָזע (זאגטע דיא גרעפֿין קאסאקאָווסקא). וויר זינד הויזירער אונד אין יעדעם שלאָסע האט מאן אונס נאָך עטוואס אבגעקויפֿט. ווארום געראדע היער ניכט?“

„וויל היער נאָך ניעמאלס איין יודע איינגעלאססען וואורדע!“

„אבער איינע יידין ווירד דאָך איינגעלאססען?“ (פֿראגטע דיא גרעפֿין).

דער וואכמאנן וואורדע ראָטה אונד מיט צאָרניגער שטימע ריעף ער: „זייד איהר פֿיעללייכט פּאָלנישע שפּיאָנע? פּאקט אייך. דער גראף איזט ערסט פֿאָר איינער שטונדע נאָך הויזע געקאָממען אונד איזט ניכט אין דער לוינע, זיך יעטצט מיט איינעם יודען-געזינדעל אבצוגעבען!“

„מוס עס דענן געראדע דער גנעדיגע הערר גראף זיין, דער אונס וואס אבקויפֿט, עס וואָהנען יא נאָך אנדערע הערען אים שלאָססע! זעהעט הערר וואכמאנן, וואס פֿיר שאָנע טיכער וויר צו פֿערקויפֿען האבען? דא האבט איהר איינעס, דאס קאָננט איהר איירער געליעבטען שענקען.“

„וויא דיא יודען אללעס וויססען, דאס טוך איזט שאָן אונד מיינע האנושקא העטטע איינע פֿריידע דאמיט, אבער היניינלאססען דאַרף איך אייך ניכט: איך מוס צוערסט דען שלאָס-בעאמטען בעפֿראגען.“

דער וואכמאנן נאהם נון דיא צווייא פֿינגער אין דען מונד אונד האטטע צו פּפֿייפֿען אנגעפֿאנגען, וואָרויף אויך דער שלאָס-בעאמטע הערביי קאם. דיעזער אויפֿזעהער, נאמענס באזיליאוס סאָבאָטקאָוו, וואר איין דיקער מאנן מיט איינעם צינאָבער-ראָטען געזיכטע. דיא לייטע אים שלאָסע האבען איהן אימער דיא שעלט-ביכסע געהייסען, וויל ער אימער געפֿלוכט אונד געשאָלטען האטטע.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

דאס מאן לאנגע צו טהון האטטע, ביז מאן איהן וויעדער צום לעבען בראכטע. דיא זיטצונג מוסטע דאדורך אויף איינע פיערטעל שטונדע אונטערבראכען ווערז'ען.

אין דער אונטערהויז-זיטצונג פאן זאמסטאג וואוסטע דער אייסערסט-לינקע שימאני אויך נאך איינען קליינען שקאנדאל צו מאכען. — ביזהער בעשטאנד נעמליך אים רייכסטאגע איינע זאגענאננטע פעריפיקאציאנס-קאממיסיאן. ווענן מאן געגען דיא גילטיגקייט דער וואהל איינעס דעפוטירטען פראטעסטירטע, זא מוסטע דיעזע פעריפיקאציאנס-קאממיסיאן דיעזע רעכטס-גילטיגקייט אונטערזוכען אונד דאריבער ענטשיידען, אב דיא וואהל דעם דעפוטירטען גילטיג איזט. דיא קאממיסיאן מוסטע אויך פריהער איינען שוואור אבלעגען, דאס זיא בייא איהרער אונטערזוכונג אונפארטייאיש פארגעהען ווירד. —

נון פערלאנגטע העררר שימאני, דאס מאן אים נעכסטען רייכסטאגע דיעזע קאממיסיאן אבשאפפען זאלל אונד דיא ענטשיידונג איבער דיא גילטיגקייט דער וואהל ליעבער דער קאניגליכען טאפעל איבערלאססען מאגע, וייל דיא פעריפיקאציאנס-קאממיסיאן אים רייכסטאגע טראטץ איהרעם שוואורעס דאך פארטייאיש איזט אונד נור דעסיעניגען וואהל אלס גילטיג ערקלערט, דער צו איהרער פארטייא געהארט.

היערויף זאגטע דער רייכסטאגס-פרעזידענט: „עס איזט ניכט ערלויבט איבער איינע רייכסטאגס-קאממיסיאן צו זאגען, דאס זיא איהרען שוואור געבראכען האט.“

דארויף ערווידערטע דער אייסערסט-לינקע אלמאשי: „יא, איך זאגע עס אויך. דיא קאממיסיאן איזט אייד-בריכיג.“

פרעזידענט: „איך מוס דען העררן דעפוטירטען ערזוכען, זאלכעס ניכט צו זאגען, זאנסט ווערע איך געצוואונגען, איהן צ ו ר א ר ד נ ו נ ג צו רופען.“ —

שימאני: „איך נעהמע אכטונגספאלל דען ארדנונגס-רוף אן, אבער וואס איך זאגטע, דאביי פערבלייבע איך!“

פרעזידענט: „זאמיט רופע איך דען דעפוטירטען ערנסט שימאני צ ו ר א ר ד נ ו נ ג!“

דאס הייסט אין געוואהנליכער שפראכע: „דאס מיל האלטען, זאנסט ווירסט דוא הינויסגעשמיססען!“ שימאני זעטצטע זיך ניעדער אונד שוויעג.

דאמיט האטטע דער שקאנדאל איין ענדע אונד ווירד זיך פיעללייכט ניכט באלד וויעדערהאלען. —

רעליגיאנס-פרייהייט.

ענדליך איזט דאס געזעטץ איבער רעליגיאנס-פרייהייט אין דער רייכסטאגס-קאממיסיאן דורכבעראטהען וואָרדען. איין זאלכעס געזעטץ האט בערייטס דער פערשטארבענע קולטוס-מיניסטער אטוואש פאר 6 יאהרען דעם רייכסטאגע פארגעלעגט אונד דיא הויפט-פונקטע יענעס געזעטצעס האבען וויר דאמאלס אין אונזערעם אללערערסטען מאנטאג-בלאטטע מיטגעטהיילט. נון וואללען וויר יעטצט דיא הויפט-פונקטע דעס נייען געזעטצעס איבער רעליגיאנס-פרייהייט מיטטהיילען:

1) יעדערמאנן קאנן זיך פרייא צו וועלכעם גלויבען אימטער בעקעננען אונד דענזעלבען אויך אפפענטליך אויסאיבען, ווענן ער נור דאמיט ניכט געגען דיא שטאאטס-געזעטצע האנדעלט; מאן דארף דאהער ניעמאנדען אן דיא אויסאיבונג זיינער גלויבענס-צערעמאניען פערהינדערן אונד דארף אויך ניעמאנדען צו עטוואס צווינגען, וואס געגען זיינע רעליגיאן איזט.

2) דיא אויסאיבונג דער בירגערליכען אונד פאליטישען רעכטע איזט פאם גלויבענס-בעקעננטניסע גענצליך אונאבהענגיג. דאס הייסט, מאן דארף ניעמאנדעם אירגענד איין רעכט פארענטהאלטען, וייל ער זיך צו דיעזעם אדער יענעם גלויבען בעקעננט. —

3) דער גלויבע בעפרייט ניעמאנדען פאן דען שטאאטס-געזעטצען. עס דארף ביישפיעלסוויזע ניעמאנד זאגען: „איך ווערדע קיין סאלדאט אונד צאהלע קיינע שטייער, וייל דאס געגען מיינע רעליגיאן איזט.“ דענן דער שטאאט ווירד איבער דיא רעליגיאן געשטעללט.

4) דיא בעקעננער איינער רעליגיאן קאננען זיך צו זעלבסטשטענדיגען רעליגיאנס-געמיינדען פעראייניגען, אהנע דאס זיך איין אנדערער אין איהרע אינגערען אנגעלעגענהייטען דריינצומישען העטטע. אללע רעליגיאנען מיססען דעם שטאאטע געגענאיבער גלייכגעשטעללט זיין, אונד קיינע דארף אבער דיא אנדערע בעפארצוגט ווערדען. בלאס דער שטאאט האט איבער יעדע רעליגיאנס-גענאססענשאפט דאס אבער-אייפזיכטס-רעכט.

5) קיינע גלויבענס-גענאססענשאפט דארף איין אבערהויפט האבען, וועלכעס ניכט איין אונגארישער שטאאטס-בירגער איזט. ראבבינער אדער גייסטליכע פאם אויסלאנדע דירפען אלזא אין אונגארן ניכט אנגעשטעללט ווערדען.

6) דער אין פערזאממלונגען אויסצואיבענדע גאטטעס-דיענסט קאנן נור אפפענטליך זיין; דיא בירגערליכע בעהארדע קאנן אויס געזונדהייטס-ריקזיכטען אדער אויס זיכערהייטס-ריקזיכטען מאנכע רעליגיאנס-איבונגען אונד אומציגע פערביעטען.

7) בעאמטע אדער סאלדאטען קאננען ניכט צור טהיילנאהמע אן דען פייערטאגען אונד קירכליכען צערעמאניען אנדערער רעליגיאנען געצוואונגען ווערדען.

8) דער איבערטריטט פאן איינער רעליגיאן צור אנדערן קאנן נאך צוריקגעלעגטעם אכצעהנטען לעבענס-יאהרע פאן יעדעם פרייא פאללצאגען ווערדען. פריער קאננען נאך דער הייראט פאן איינער רעליגיאן צור אנדערן איבערטרעטען, זעלבסט ווענן זיא דאס 18-טע לעבענס-יאהר ניכט צוריקגעלעגט האבען.

9) איבער דיא רעליגיאזע ערציעהונג דער קינדער האבען נור דיא עלטערן צו ענטשיידען, זאללטען פאטער אונד מוטטער זיך ניכט דאריבער אייניגען קאננען, זא ענטשיידעט בעטרעפפס דער קנאבען דער פאטער אונד בעטרעפפס דער מעדכען דיא מוטטער.

10) בעציגליך דער בעגרעבניססע ווירד אנגעארדנעט, דאס אויף יענען פריעדהאפען, וועלכע דעם דארפע אדער דער שטאדט געהארען, דיא אנגעהאריגען אללער גלויבענס-גענאססענשאפטען דיעזעס ארטעס בעגראבען ווערדען קאננען. פיר דאס בעגרבנים זאלכער פערזאנען, וועלכע צו קיינער דער ארטס-רעליגיאנען געהארען, אדער וועלכע קיינע דיעזער אים ארטע וואהנענדע רעליגיאנס-גענאססענשאפט בעגראבען וויללן, מוס דיא בעהארדע זעלבסט זארגען. —

פערשיעדענע נייאינקייטען.

* (צ וו יי א יי ד י ש ע ד ע פ ו ט י ר ט ע א ו י ס ד ע ר ה ו י פ ט ש ט א ד ט.) בעקאננטליך האבען וויר אין דיעזעם רייכסטאגע 2 יידישע דעפוטירטע. דער איינע איזט העררר מאריין וואהרמאנן, פאן דער היעזיגען לעאפאלדשטאדט געוועהלט, אונד דער צווייטע איזט העררר עדוארד האָרן, פאן וואָנ-נייִשטאדטל געוועהלט; פיר דען נעכסטען רייכסטאג, וויל מאן נון אין דער היעזיגען טהערעזיענשטאדט העררן ה א ר ן צום דעפוטירטען וועהלען, וועהרענד העררר וואהרמאנן ווייטער אין דער לעאפאלדשטאדט געוואהלט ווערדען ווירד, אונד זאמיט ווערדען אים נעכסטען רייכסטאגע דיא ביידען יידישען דעפוטירטען אויס דען ביידען פארשטעדטען דער הויפט-שטאדט געוועהלט זיין.

* (ה א כ ס ט ע א ו י ס צ יי כ נ ו נ ג א יי נ ע ם א י ז ר א ע ל י ט ע ן.) דער מאנצער „איזראעליט“ מעלדעט: איינע אויסצייכנונג, וויא

פאליעטאן.

ד י א ס א ב ב א ט ה י א נ ע ר.

(17-טע פארטזעטצונג.)

יעטצט וואורדע ערסט דער בעטטלער אויף דאס יידישע פאאר אויפמערקזאם, ער בעטראכטעטע דיא גרעפין אונד דיא גרעפין ווינקטע איהם מיט דער האנד, אלס אב זיא איהן הינויסרופען וואללטע.

דיא גרעפין גינג צום צווייטען מאלע הינויס אונד באלד וואר איהר אויך דער בעטטלער נאכגעגאנגען.

דער בעטטלער ציטטערטע דאבייא העפטיג, ער פירכטעטע איינען פערראטה. אבער דיא גרעפין זאגטע איהם אין עכט יידישער שפראכע: „ליעבער העררר לעבען, איך קעננע אייך ניכט אונד ווייס ניכט, ווער איהר זייד; אבער איך אונד מיין ברודער-לעבען דריננען האלטען בייא דער רוסישען קאיזערין. זיא זאלל הונדערט יאהרע לעבען. אונד וואללען ניכט, דאס דיעזע פערפלוכטען פאלנישען עדעל-לייטע איהר עטוואס טהון זאללען; דארום ביטטע איך אייך, געהט ניכט וויעדער צוריק אין דאס ווירטהסהויז, דענן מיין ברודער-לעבען האט דען לייטען אויפגעהארכט אונד מיר אינס אהר געזאגט, דאס דיא וויים-מישצען אייך פיר איינען רוסישען שפיאן האלטען אונד אייך קאלט מאכען וואללען.“

דער בעטטלער וואורדע בלאס וויא דער טאד אונד מיט ציטטערנדער שטיממע שטאממעלטע ער: „„איך דאנקע דיר פיר דיא ווארנונג, דוא ביזט איין בראוועס ווייב. היער האסט דוא איינען דוקאטען צום לאהנע!““

„נאטט בעהיטע (זאגטע דיא גרעפין), דאס איך מיר פיר דאס בעצאהלען לאססע, וואס איך דער גוטען רוסישען קאיזערין אויס איננינסטעם הערצען טהוע. ניין, ניין גנעדיגער העררר לעבען. איך בין נור איין איינפאכעס יודענ-ווייב, וועלכעס הויזירען געהט. אבער נעגען אונזערע רוסישע קאיזערין, זיא זאלל הונדערט יאהרע לעבען. לאססע איך ניכטס אויפקאממען אונד ווענן עס מיר אויך איינע מיליאן איינברינגט.“ —

דער בעטטלער (אדער אייגענטליך דער גראף) וואורדע פאן דיעזער טרייען אנהעגנגליכקייט אן דיא רוסישע קאיזערין נאנץ איבעררראשט אונד ער זאגטע דאהער: „דוא ביזט איין זעלטענעס ווייב, וויא הייסט דוא?““

„איך הייסע שרה קאהן!“

„„גוט, דיעזען נאמען וויל איך מיר מערקען, איך וויל דיר'ס אבריענגען, אבער יעטצט מוס איך פארטאיילען, דענן איך בין אין געפאהר!““

דער גראף איילטע, וויא ער נור קאננטע, ער פירכטעטע, דאס איהם דיא וויים-מישצען נאכיאגען ווערדען. דיא גרייפין בענאב זיך צוריק אינס ווירטהסהויז אונד ערצעהלטע עס פיר נרעון, וויא זיא שאן דאפיר געזארגט האבען. דאס מאן זיא אויף דעם שלאססע מיראָגראָד ביים גראפען פריינדליך עמפפאנגען ווערדע.

דען צווייטען טאג היערויף בעפאנדען זיך דיא ביידען רייזענדען אויף דעם וועגע נאך מיראגראד. דיא גרעפין אונטעררכטעטע דען נרעון, וויא ער זיך אים שלאססע צו פערהאלטען האבען ווירד. זיא זאגטע איהם, דאס זיא זיך פיר שוועסטער אונד ברודער אויסגעבען אונד דאס זיא זיך רוצען זאללען. דעם נרעון קאם עס זעהר שווער, דער גרעפין „דוא“ צו זאגען. אבער ער מוסטע זיך דאראן געוואהנען. —

דער וועג פאן דא נאך מיראגראד פיהרטע דורך איינען דיכטען וואלד, בייא איהרער דורכרייזע דורך דיעזען וואלד ערבליקטען דיא ביידען רייזענדען איין גאנצעס רוסישעס רעגימענט איהנען ענטגעגענקאממענד.

נרעון ערשראק, אבער דיא גרעפין זאגטע איהם געפאסט: „אום גאטטעס ווילען, לאססע מיר נור אללעס אבער, איך ווערדע שאן מיט דען רוסען שפרעכען!“

באלד מארשירטע דאס רעגימענט נעהער אונד דער רוסישע אפפיציער שפרענגטע מיט זיינעם פפערדע דען רייזענדען ענטגעגען. „„הע, איהר יודען (ריעף ער), וואהין דעם ווענעס?““

„פאן סאבאדינצני נאך מיראגראד, גנעדיגער העררר אפפיציער לעבען. וויר האבען גוטע וואארע, שאנע ביינערנע מעססער, שאנע טאבאק-דאזען, וואללען זע קויפען גנעדיגער העררר אפפיציער לעבען!“

„האל' אייך דער טייפעל איהר יודענ-פאק מיט אייערעם עווינען האנדעלן אונד שאכערן, קאננטע מאן פאן אייך ניכט ליעבער ערפאהרען, וויא עס דארט אונטען אין פאדאליען אויסזיעהט?““

„נאטט איבער דיא וועלט, וויא זאלל עס דארט אויסזעהען? דיא עדעל-לייטע רופען דיא בויערן אויף אונד דיא בויערן ריקען לוידער גאטטעס אין דען קריעג, אום זיך פיר דיא עדעל-לייטע טאדטשיעסען צו לאססען. דא זינד מיר יידען קליגער, מיר לאססען אונס ניכט פיר דיא פאלען ערשיעסען אונד געהען ליעבער געלד זיכען.“

„„זינד אייך פיעלע וויים-מישצען בעגעגנעט?““